

**UCHWAŁA NR XVII/79/2025
RADY POWIATU ŁOSICKIEGO**

z dnia 16 czerwca 2025 r.

w sprawie przyjęcia "Powiatowego programu psychologiczno-terapeutycznego dla osób stosujących przemoc domową na lata 2025 - 2029"

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 107 ze zm.), art. 19 pkt 16 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 1283, ze zm.) oraz art. 6 ust 3 pkt 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 1673 ze zm.) Rada Powiatu Łosickiego uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Powiatowy program psychologiczno-terapeutyczny dla osób stosujących przemoc domową na lata 2025-2029” w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Łosickiego.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Powiatu

Paweł Czmocho

Załącznik do uchwały Nr XVII/79/2025
Rady Powiatu Łosickiego
z dnia 16 czerwca 2025 r.

**POWIATOWY PROGRAM PSYCHOLOGICZNO-TERAPEUTYCZNY
DLA OSÓB STOSUJĄCYCH PRZEMOC DOMOWĄ
NA LATA 2025-2029**

Spis treści

I. WPROWADZENIE	3
II. PODSTAWA PRAWNA	4
III. CELE PROGRAMU	4
IV. UCZESTNICY PROGRAMU	4
V. NABÓR I WARUNKI UCZESTNICTWA W PROGRAMIE	5
VI. DOKUMENTACJA	5
VII. HARMONOGRAM I TREŚCI MERYTORYCZNE	6
VIII. METODY I FORMY PRACY PROWADZENIA PROGRAMU	6
IX. REALIZATORZY PROGRAMU	7
X. MONITORING I EWALUACJA	8
XI. PRZEWIDYWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU	9
XII. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA -	9

WPROWADZENIE

I.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 pkt 1 lit a-e ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej, pojęcie przemocy definiowane jest jako *„jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności: narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia, naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę, ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej, istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej”*. Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej podkreśla, iż władze publiczne mają obowiązek zapewnić wszystkim obywatelom równe traktowanie, poszanowanie ich praw i wolności oraz zwiększać skuteczność przeciwdziałania przemocy domowej, w przypadku wystąpienia przemocy, gdzie podstawowe prawa człowieka są naruszane, w tym prawo do życia i zdrowia oraz poszanowania godności osobistej. Przeciwdziałanie przemocy domowej obejmuje działania skierowane zarówno do osób doznających przemocy, jak i do osób stosujących przemoc domową. Skuteczność działań podejmowanych wobec rodziny, w której istnieje przemoc zależy w głównej mierze od wieloaspektowości i kompleksowości udzielanej pomocy. Jedną z form oddziaływań skierowaną do osób stosujących przemoc jest program psychologiczno-terapeutyczny, który ma na celu zmianę wzorców zachowań i postaw uczestników programu. Powiatowy Program Psychologiczno - Terapeutyczny jest obok przyjętego przez powiat łosicki - Powiatowego Programu Oddziaływań Korekcyjno – Edukacyjnych dla Osób Stosujących Przemoc Domową, kolejnym działaniem skierowanym do osób stosujących przemoc domową. Istotą Programu jest realizacja celów, które umożliwią zwiększenie samoświadomości, umiejętności samoregulacji oraz wpłyną na zmianę dotychczasowych postaw i wzorców zachowań, pozwalających na lepszą adaptację społeczną i optymalny poziom funkcjonowania w życiu codziennym.

II. PODSTAWA PRAWNA

Program będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

1. Ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (tj. Dz.U. z 2024 r., poz. 1673 ze zm.),
2. Ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. Dz.U. z 2024 r., poz. 1283 ze zm.),
3. Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 22 czerwca 2023 r. w sprawie programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową oraz wymagań kwalifikacyjnych wobec osób prowadzących te programy. (Dz.U. 2023 r., poz. 1166)

III. CELE PROGRAMU

Program psychologiczno – terapeutyczny został opracowany na podstawie wytycznych do tworzenia modelowych programów psychologiczno – terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową

tj. Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2024–2030. Podstawowym celem działań programowych jest powstrzymanie sprawców i zakończenie przemocy w rodzinie.

Cel podstawowy ukierunkowany jest na rozpoznanie oraz zmianę zachowań i postaw osób stosujących przemoc w rodzinie.

1. Założenia Programu to:

- a) rozwój zdolności do interakcji społecznych;
- b) nabycie umiejętności służących rozwiązywaniu problemów i konfliktów bez użycia przemocy;
- c) rozwój samoświadomości;
- d) wzrost kompetencji interpersonalnych i emocjonalnych;
- e) działania zwalczające agresję oraz inne zagrożenia.

IV. UCZESTNICY PROGRAMU

Uczestnikami programu są:

- a) osoby, które ukończyły program korekcyjno-edukacyjny;
- b) osoby, które aktualnie biorą udział w programie korekcyjno – edukacyjnym (cykl jest w końcowej fazie realizacji oraz prowadzone są działania rekrutacyjne do programu psychologiczno-terapeutycznego) i diagnozy dokonanej przez realizatora programu korekcyjno – edukacyjnego wynika wskazanie, że strony wykazują gotowość do dalszej, pogłębionej pracy;
- c) osoby, które nie uczestniczyły w programie korekcyjno – edukacyjnym, ale prezentują dużą świadomość i motywację do pracy nad korekcją/rozwojem własnego funkcjonowania w relacjach rodzinnych, np. w wyniku innych kontaktów ze specjalistami (terapeutami, psychoterapeutami i innymi);
- d) osoby kierowane przez sąd, skazane za przestępstwa przeciwko rodzinie ze stwierdzeniem sprawstwa przemocy lub inne, korzystające z warunkowego zawieszenia wykonania kary pozbawienia wolności;
- e) osoby kierowane przez podmioty uprawnione do prowadzenia procedury Niebieskiej Karty;
- f) osoby zobowiązane przez inne organy, organizacje i instytucje;
- g) w programie psychologiczno-terapeutycznym, mogą uczestniczyć osoby uzależnione od alkoholu lub innych substancji psychoaktywnych po zakończonym programie psychoterapii uzależnień.

V. NABÓR I WARUNKI UCZESTNICTWA W PROGRAMIE

1. Warunki uczestnictwa w programie:

- a) uczestnicy programu muszą być zdrowi psychicznie oraz zachowywać abstynencję od alkoholu lub innych środków odurzających;
- b) osoby stosujące przemoc domową, wobec których zostało rozpoznane uzależnienie od alkoholu lub narkotyków i innych środków odurzających, substancji psychoaktywnych albo środków zastępczych, kieruje się w pierwszej kolejności na terapię uzależnień;
- c) kandydaci do udziału w programie przyznają się do stosowania przemocy domowej;
- d) przyjęcie do udziału w programie potwierdzone jest zawarciem kontraktu na aktywny udział w sesjach;
- e) każdy uczestnik zobowiązany jest do podpisywania listy obecności na zajęciach;
- f) zakwalifikowanie do grupy zostanie poprzedzone rekrutacją uczestników.

2. Uczestnicy programu podpisując kontrakt zobowiązują się do przestrzegania w/w zasad.

3. Nie zastosowanie się do wyżej wymienionych reguł, w tym brak wcześniejszej informacji o nieobecnościach, może spowodować wykluczenie osoby z uczestnictwa w programie.

4. Udział beneficjentów w programie jest poprzedzony diagnozą psychologiczną oraz motywowaniem do podjęcia udziału w programie, która umożliwi zakwalifikowanie uczestnika. Diagnoza uwzględnia rozpoznanie indywidualnej sytuacji i obejmuje:

- a) rzeczywiste okoliczności skierowania do programu;
- b) określanie, czy uczestnik aktualnie stosuje przemoc;
- c) aktualną sytuację rodzinną i zawodową;
- d) funkcjonowanie w społeczeństwie i rodzinie (aktualne i w przeszłości);
- e) diagnozę osobowości oraz stanu psychicznego;
- f) doświadczenie związane z nadużywaniem alkoholu i innych substancji psychoaktywnych;
- g) historię pomocy medycznej i psychoterapeutycznej w zakresie zaburzeń psychicznych;
- h) kontakty z wymiarem sprawiedliwości.

5. Osobom skierowanym do udziału w programie przez Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy domowej wydawane jest zaświadczenie o zgłoszeniu się do uczestnictwa w programie.

6. Program swoim zasięgiem obejmuje w pierwszej kolejności osoby z terenu powiatu łosickiego, niezależnie od statusu materialnego.

7. Za uczestnika programu uznaje się wyłącznie osobę, która pozytywnie przejdzie działania kwalifikacyjne, podpisze kontrakt i rozpocznie spotkania programowe.

VI. DOKUMENTACJA

Wszystkie działania podejmowane w ramach realizacji programu psychologiczno – terapeutycznego obejmować będzie w szczególności:

1. Na etapie rekrutacji:

- orzeczenie sądu lub informacja z Policji lub zespołu interdyscyplinarnego lub od kuratora lub wnioski osoby zainteresowanej udziałem w programie i inne dokumenty istotne z punktu widzenia zakwalifikowania danej osoby do programu lub dyskwalifikacji (np. informacje dotyczące sytuacji życiowej i funkcjonowania uczestników, w tym okoliczności przystąpienia do programu, form stosowanej przemocy itp., potwierdzenie zakwalifikowania do programu wraz z uzasadnieniem, bądź odmową udziału z podaniem przyczyny itp.).

2. W trakcie realizacji zajęć:

- kontrakt, indywidualne karty uczestników programu, dokumentacja z ćwiczeń, listy obecności (poświadczone podpisami osób prowadzących zajęcia), dzienniki z prowadzonych zajęć, ankiety, notatki prowadzących zajęcia, dokumentacja z przeprowadzenia diagnozy pogłębionej itp.

3. Podczas działań monitorujących i ewaluacyjnych:

- ankiety, opinie, notatki, dokumenty potwierdzające monitorowanie sytuacji w rodzinie, kontakt z instytucjami itp.

4. Po zrealizowaniu oddziaływań:

- zaświadczenia o udziale w zajęciach/ukończeniu programu, sprawozdania z prowadzonych oddziaływań, inne podsumowania.

Wszystkie w/w dokumenty będą opatrzone datą ich sporządzenia oraz podpisami osób prowadzących. Dokumenty będą przechowywane i udostępnione na żądanie zlecającego w celu oceny realizacji zadania. Z analizy dokumentacji sporządzony zostanie protokół.

VII. HARMONOGRAM I TREŚCI MERYTORYCZNE

1. Harmonogram spotkań odbywających się w ramach programu:

- a) sesja kwalifikacyjna;
- b) spotkania indywidualne/grupowe – częstotliwość spotkań ustalana jest indywidualnie;
- c) diagnoza pogłębiona;
- d) spotkanie końcowe.

2. Sesja kwalifikująca do programu obejmuje:

- a) zapoznanie się z programem;
- b) zebranie wywiadu (kwestionariusze)/rekrutacja;
- c) diagnozę wstępną (okoliczności skierowania do programu, określenie motywacji uczestnika, uzyskanie informacji o specyfice przemocy, którą stosował oraz określenie, czy uczestnik obecnie stosuje przemoc, aktualną sytuację rodzinną, zawodową, prawną oraz inne cechy istotne dla pracy psychologiczno – terapeutycznej);
- d) podpisanie kontraktu – dokument będzie sporządzony po przeprowadzeniu diagnozy wstępnej, w którym uczestnik akceptuje i podpisuje zasady udziału w programie.

3. Diagnoza pogłębiona dokonywana będzie mniej więcej w połowie programu i uwzględni historię relacji, w których występuje przemoc, historię interwencji związanych z przemocą, doświadczenia związane z nadużywaniem alkoholu, narkotyków itp. historię przemocowych/agresywnych zachowań w innych sytuacjach życiowych, kontakty z wymiarem sprawiedliwości, charakterystykę postaw i zachowań przemocowych.

VIII. METODY I FORMY PRACY PROWADZENIA PROGRAMU

W ciągu roku kalendarzowego zakłada się przeprowadzenie jednego, dwóch cykli programu. Grupa powinna liczyć od 4 do 10 uczestników.

1. Spotkania indywidualne, małżeńskie/rodzinne, grupowe – 1 godzina dydaktyczna – spotkania indywidualne:

- a) rozpoznanie diagnostyczne – uzyskanie i opracowanie informacji o funkcjonowaniu każdego z uczestników programu, jego sytuacji życiowej oraz specyfice przemocy.
- b) edukacja – dobór treści edukacyjnych uwzględniających cele programu oraz specyfikę uczestników.

Liczba spotkań indywidualnych 25, każde po 1 godzinie dydaktycznej - praca z uwzględnieniem potrzeb indywidualnych uczestnika:

a) Tematyka zajęć:

- przekonania dotyczące przemocy, agresji,
- mechanizm władzy i kontroli,
- czym jest odpowiedzialność za własne czyny,
- czym jest samoocena i co ma wpływ na jej poziom,
- wzmacnianie indywidualnych zasobów.

2. Spotkania grupowe – 2 spotkania każde po 2 godziny dydaktyczne, z uwzględnieniem możliwości uczestnictwa w spotkaniu partnera życiowego osoby stosującej przemoc.

a) Odbudowa związku w którym była przemoc:

- czy można odbudować związek? Elementy integrujące: szacunek, wsparcie, zaufanie, szczerość, odpowiedzialność, partnerstwo, negocjowanie, sprawiedliwość;
- problem władzy i kontroli w relacjach międzyludzkich;
- rola życia uczuciowego w funkcjonowaniu człowieka;
- komunikacja interpersonalna i potencjalne zniekształcenia w komunikacji;
- zaburzenia życia rodzinnego spowodowane uzależnieniami;
- wpływ przemocy domowej na zachowanie i psychikę dzieci;
- rodzina jako wspólnota. Cechy zdrowej rodziny i rodziny dysfunkcyjnej;
- wychowanie bez przemocy. Co znaczy „kochać i wymagać”?

3. Metody realizacji programu obejmą:

- a) ćwiczenia interaktywne – mające na celu dostarczenie refleksji dotyczącej własnej osoby;
- b) symulacje – działania ułatwiające doświadczenie i przeżycie w bezpiecznych warunkach planowanych, życiowych sytuacji;
- c) praca indywidualna – doświadczanie i korzystanie z własnych zasobów przy budowaniu własnych celów życiowych;
- d) praca w podgrupach – rozwijanie umiejętności interpersonalnych;
- e) dyskusja moderowana – rozwijanie umiejętności interpersonalnych oraz ćwiczenie wygłaszania własnego zdania i przyjmowania informacji zwrotnej.

IX. REALIZATORZY PROGRAMU

1. Realizator programu

Realizatorem programu jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łosicach przy współpracy zatrudnionych specjalistów posiadających uprawnienia do pracy z osobami stosującymi przemoc. Realizator zadania może zlecić prowadzenie programu psychologiczno-terapeutycznego organizacji pożytku publicznego, która zatrudnia specjalistów do prowadzenia tego typu działań.

2. Partnerzy programu

Założenia programowe w skutecznym osiągnięciu założonych celów i rezultatów przewidują współpracę z wieloma instytucjami i organizacjami, którymi są:

- a) Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej;
- b) Sąd Rejonowy w Siedlcach;

- c) Kuratorzy zawodowi;
- d) Prokuratura Rejonowa w Siedlcach;
- e) Policja;
- f) Organizacje pozarządowe;
- g) Zespoły interdyscyplinarne;
- h) Rodziny uczestników programu.

3. Miejsce realizacji programu

1. Program realizowany będzie w oparciu o zasoby lokalowe Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Łosicach przy ul. Narutowicza 6, bądź innym miejscu wyznaczonym przez realizatora programu.

2. Jedna edycja programu obejmie prace z grupą nie więcej niż 10 osób. Zajęcia odbywać się będą w systemie otwartym.

3. Zajęcia odbywać się będą w łącznej ilości 30 godzin w okresie danego roku. Udział uczestników w programie jest bezpłatny.

4. Spotkania w ramach programu będą prowadzone przez osoby, które posiadają uprawnienia do prowadzenia zajęć psychologicznych i/lub terapeutycznych, np. psychologa, terapeutę, pedagoga. Prowadzący zajęcia mają udokumentowane doświadczenie w pracy z osobami stosującymi przemoc w rodzinie.

X. MONITORING I EWALUACJA

W ramach programu prowadzone będą działania ewaluacyjne oraz monitorujące program, przy współpracy z instytucjami zajmującymi się przeciwdziałaniem przemocy domowej.

1. Ewaluacja:

- a) przed rozpoczęciem programu – analiza zawartości merytorycznej programu pod kątem możliwości osiągnięcia celów (ankieta, wywiad);
- b) w trakcie realizacji programu – rozmowy, obserwacje postaw i zachowań uczestników oraz analiza stopnia adekwatności treści programu do oczekiwań i potrzeb;
- c) po zakończeniu programu – osiągnięcie założonych celów oraz efektywność programu (ankieta, własne obserwacje).

2. Wskaźniki oceny programu:

- a) Liczba osób które przystąpią do programu:

- osobista decyzja;
- skierowany przez instytucje zajmujące się przeciwdziałaniem przemocy domowej;

- b) Liczba osób które ukończyły program

- min. 80% godzin zrealizowanych w ramach programu.

3. Monitoring:

Monitoring po zakończeniu programu polegać będzie na współpracy z instytucjami tworzącymi lokalny system przeciwdziałania przemocy domowej m.in. ośrodkami pomocy społecznej, policja właściwą dla miejsca zamieszkania lub pobytu uczestnika, który ukończył program, celem ustalenia liczby osób, które powróciły do zachowań polegających na stosowaniu przemocy domowej, a także jej zaprzestaniu. Ponadto w ramach prowadzonego monitoringu – badaniu ankietowemu zostaną poddane osoby doznające przemocy ze strony uczestników (dorosłych), którzy ukończyli program.

Monitoring prowadzony jest przez okres trzech lat od zakończenia programu psychologiczno-terapeutycznego w celu badania jego skuteczności. Powyższe działania prowadzone będą dwa razy do roku.

XI. RZEWIDYWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU

Zakłada się, że program psychologiczno-terapeutyczny dla osób stosujących przemoc w rodzinie doprowadzi do zmiany wzorców zachowań uczestników programu, a wobec osób, które pierwotnie ukończyły program korekcyjno – edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie doprowadzi do utrwalenia zmian w postawach i zachowaniu.

Zakładane efekty realizacji programu:

- a) uświadomienie uczestnikom osobistej odpowiedzialności za zachowania wobec rodziny;
- b) zatrzymanie przekazywania przemocowych wzorców rozwiązywania problemów w rodzinie;
- c) wzrost kompetencji uczestników w zakresie podejmowania decyzji zaradczych i interwencyjnych;
- d) wzrost kompetencji uczestników programu w zakresie konstruktywnego rozwiązywania konfliktów w związku i rodzinie.

XII. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Środki przeznaczone na realizację programu psychologiczno-terapeutycznego zapewnia budżet państwa, który decyduje o wysokości przyznanych zasobów finansowych na ten cel. Opracowanie i realizacja programu psychologiczno-terapeutycznego dla osób stosujących przemoc w rodzinie należy do zadań administracji rządowej, zleconej powiatowi. Planowanie wydatków następuje na poziomie powiatu corocznie, a realizacja programu uzależniona jest od wysokości środków przekazywanych samorządowi powiatowemu z budżetu państwa.

UZASADNIENIE

Przemoc domowa narusza podstawowe prawa człowieka, w tym prawo do życia i zdrowia oraz poszanowania godności osobistej, a władze publiczne mają obowiązek zapewnić wszystkim obywatelom równe traktowanie i poszanowanie ich praw i wolności.

Art. 6 ust. 3 pkt 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 1673 ze zm.) wskazuje, że do zadań powiatu należy w szczególności opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielanie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych postaw. Z kolei zaś art. 112 ust. 13 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 1283, ze zm.) wskazuje, że rada powiatu na podstawie wykazu potrzeb opracowuje i wdraża lokalne programy pomocy społecznej.

Jako jeden z kierunków działań przyjętych w Krajowym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2024–2030 przyjętym uchwałą nr 205 Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2023 r. (M.P. 2023 r. poz. 1232) wpisano m.in. realizowanie programów psychologiczno - terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie zmierzających do zmiany wzorców zachowań. Powiat Łosicki realizując obowiązek wynikający ze wskazanych wyżej przepisów przyjmuje program psychologiczno-terapeutyczny, którego realizatorem będzie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łosicach.